

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק הלוי מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשעז

ערב שבת-קודש

פרשת שלח

כ' בסיוון ה'תשס"ט
שנת ה'תקל

יוצא לאור על-ידי

מוכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

בקשת עצה

לעניין בקשת עצה מנשיא החסידות הכללית לדבר מסוים - ידוע המעשה שסיפר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש על אביו כ"ק אדמו"ר הצ"צ ששלח את הרה"ח ר' אייזיק מהומיל להרה"ק מרוזין כדי לקבל את עצתו בעניין ביטול גזר שהשלטון ברוסיה רצה אז לגזור על ישראל (ראה אג"ק אדמו"ר מהורווי"צ ח"ד ע' יו"ד).

ויש לציין שהיה גם יחס של הערצה מאת רבותינו לנשיא החסידות הכללית, שגובל גם בהתקשרות נפשית, כגון מוז שספרו רבותינו אודות כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, שבזמן הסתלקות הרה"ק ר' ישראל מרוזין היה הצמח צדק בליובאוויטש, ולפתע באמצע היום קרא למשרת שלו שיקרע לו קריעה ל"ע (מכלי שהגיעו אליו שום ידיעות טלגרפיות). כשהרכינת שאלה אותו מה ארע, אמר שהרה"ק מרוזין נסתלק זה עתה והחזיק עצמו לאוני".

כבוד לצדיקים

ולעניין הכבוד שיש לנחוג חלמידי תכמים וצדיקי אמת (בהכא לקמן יש הן הנהגת רבותינו הק' בעצמם והן את הדרכתם את החסידים ושיתופם בזה) - יש לציין להמסופר בבית רבי (פכ"ה) שאדמו"ר חזקן נהג בחדרת הכבוד בהרה"ק ר' זושא מאניפולי וכתקופת מחלתו היה אדה"ז אצלו והיה משמשו. ובהזדמנות אחת בהיותם במעוידו של ה"ק אדמו"ר חזקן אליו לקבל פניו.

כן יש לציין למוכא בלקוטי דיבורים (ח"א קמ"ב) הכבוד הגדול שאדמו"ר חזקן נהג בהרה"ק ר' שלמה מקליון, ששלח מנכבדי וחשובי תלמידיו ללוותו בניסיעתו ממנו ולשמשו בדרך. ולהלן שם (קמ"א, א) שזה פעל על חסידיו רבנו חזקן בביעשינקוביץ שהוסיפו גם הם ככבודו.¹¹

ועל דרך זה מצינו אצל כ"ק אדמו"ר מהורווי"צ ששלח את זקני ונכבדי החסידים לבקר, ביקור לשם כבוד, אצל הרה"ק רבי אהרן מעלזא שניצל מהתופת הנאצית והגיע לארץ הקודש (ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר מהורווי"צ ח"ה ע' קפח). וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שלאנשי שיצאו עשרת שלוחיו לארץ הקודש (בקיץ תשט"ו), הורה להם שיבקרו אצל הרה"ק רבי אהרן מבילזא. ולאחר שבקרו אצלו אמר להם הגבאי שלו, ר' שלום פויגל, שהרה"ק רבי אהרן אמר שוהי חשיבות גדולה בשבילי, שרבי שלי אותם אליו. כמו כן שלח הרבי אז את השלוחים הנ"ל לבקר אצל הרה"ק רבי ישראל בעל היכית ישראל מגור.

הרב יעקב הלוי הורוביץ, ראשון לציון

11 ראה ספר השיחות התש"ב ע' 105. ושם גם ניסוי הערצה של אדה"ז כלפי הרה"ק מרוזין כשפגשו בצעירותו (על פגישתם - ראה ערך בבטאון חב"ד גל' 32 ע' 17).

12 ובבית רבי פרק כה (סס, ט) ניספ, שבביקור הרה"ק ר"ש אצל אדה"ז שלח אדה"ז את בני לקראתו לקדם את פניו.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בסיוון ה'תשס"ח – כ"ז בסיוון ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	כ"ז בסיוון	הל תפלה וברכת כהנים פרק ה-א. ז.	הל דעות... בפרקים אלו.	מ"ע ה.
ב	כ"ח בסיוון	פרק ח-ג.	פרק ב.	מ"ע ה.
ג	כ"ט בסיוון	פרק יא-יג.	פרק ג.	מ"ע ה.
ד	כ"י בסיוון	פרק יד-טו. הל תפילין ומזוזה וס"ח... בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מ"ע כו. יב.
ה	כ"ב בסיוון	פרק טז.	פרק ה.	מ"ע גג.
ו	כ"ג בסיוון	פרק טז.	פרק ו.	מ"ע טו. יח.
ז	כ"ד בסיוון	פרק טז.	פרק ז.	מ"ע יז.
ח	כ"ה בסיוון	הל יציאת... בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל תלמוד תורה... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע יד.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**	זמן ציצית לפני הזריחה	זמן זריחה	זמן ק"ש	צוות הלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת המכבים
א' כ"ב בסיוון	2:56	4:07	4:34	9:05	12:41	1:16	7:47.1	8:15
ב' כ"ג בסיוון	2:56	4:06	4:34	9:05	12:41	1:16	7:47.4	8:15
ג' כ"ד בסיוון	2:56	4:06	4:34	9:06	12:41	1:17	7:48.5	8:16
ד' כ"ה בסיוון	2:56	4:06	4:34	9:06	12:42	1:17	7:48.8	8:17
ה' כ"ו בסיוון	2:56	4:07	4:34	9:06	12:42	1:17	7:49.1	8:17
ו' כ"ז בסיוון	2:56	4:07	4:34	9:06	12:42	1:18	7:49.3	8:17

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור החרדים ותעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לפני זמן עולת השחר המהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, ראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמה ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם). שיעור התלמי במיקום ובגובה השתהו.

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	חדה"י	צה"ש	חדה"י	צה"ש	חדה"י	צה"ש	חדה"י
שלח	7:10	8:28	7:25	8:31	7:18	8:32	7:26	8:29
קרח	7:12	8:30	7:27	8:33	7:20	8:34	7:28	8:31

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגדה: יוסף-יצחק אוליצר
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ת ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ת 14 כפר-חב"ד 72915 ס"ל 03-9607588 פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

חסידות חב"ד והם נחלקו עליה. שהרי הם כולם (עד היום) מתלמידי תלמידיהם של הבעש"ט והרב המגיד ממוז'ישט - שאף כי כל התלמידים, אדמו"ר הזקן וחבדני, שחו ממעייני אהר (של הבעש"ט והה"מ), מכל מקום דרכיהם נפרדו - וחבדני הקדושים של אדמו"ר הזקן חלקו על שיטתו בעבודת ה' וכלימוד תורת החסידות, ונשארו ברעות ובשיטתם זו עד היום הזה. ולכן חסיד חב"ד לא רצו 'להרכיב' לגופם 'דאש' אחר שאינו מתאים להם.

נסיעה לצדיק – לבקש דבר מסוים

אמנם גם כזה ייתכן שאין בעיה אם פונים לצדיק אחר כדי לבקש ממנו דבר מסוים ומוגדר. כלומר, אם אין פונים אליו מתוך הירגשה שהוא הרכיב שלי ואני חסידו ותלמידו, אלא על דרך כפי שפונים לרופא גדול, שאין מבקשים לקבל ממנו אלא את הירפוי לבעיה פלונית. כך לכאורה אפשר לבקש מצדיק שידע שתפילתו נשמעת וברכתו ברכה, שיתפלל עליו או שיתן לו ברכה בעניין מסוים. ובגוף המסעות שעורכים בקוצות מאנ"ש מוזמן לזמן לציוני רבותינו נשיאנו, כשכאמור הזדמנות, עולים גם לכמה ציונים של שאר צדיקים. בעניין זה ראוי לציין דוגמאות שנהגו רבותינו הק' בעצמם, כפי המוכח להלן:

בקשת ברכה

לענין בקשת ברכה מנשיא החסידות הכללית לדבר מסוים ומוגדר - אדמו"ר הזקן עצמו שלח פ"נ לצדיקים שברור - להרה"ק ר' נחום משערנאביל (כשלהי תקנ"ב, כשהתחזק הקטרוג עליו ועל תורת החסידות), ולהרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב (במאסרו הראשון בשנת תקנ"ט). כן ביקש בהזדמנות את ברכת הרה"ק ר' פנחס בעל הפלאה⁴.

ובן השתתחות באהלי הקדיש של צדיקים (אולי לא דווקא לצורך בקשת דבר מסוים ומוגדר?) מציינו אצל רבותינו נשיאנו - אדה"ז השתמש על ציון הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, תקופה קצרה לאחר הסתלקותו (כית רבי פ"ה). כ"ק אדמו"ר מוה"ר ש"ס, כי בהיותו בדרך חזרה ממריענבאד לליובאוויטש, נסע לבקר את האוהל⁵ של הרב מברדיטשוב (לקר"ד ח"א קנט, א"ב). כ"ק אדמו"ר מהורש"ב עשה נסיעה מיוחדת וארוכה כדי לבקר את הכלי קודש: כ"ק מורנו הבעש"ט, הרב המגיד ממוז'ישט, הרב המלאך הקדוש, הרב מברדיטשוב, הוד כ"ק אדמו"ר הזקן והוד כ"ק אדמו"ר האמצעי⁶. בהיות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב בלאדמיר (בשנת תרצ"ב) הלך לבקר על ציונו של הרה"צ ר' שלמה מקרלין. וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מצא לחוץ לציון ולהעד זאת ברשימותיו (ראה ברשימת היומן עמ' רנב).

4 ראה בלקו"ד ח"א קמא, ב (שיטת הרה"צ ר' שלמה מקרלין). א"ק אדה"י ע' קבג, ותולדות חב"ד באה"ק ע' כ"דכ (שיטת הרה"צ ר' אברהם מקליסק). בלקו"ד שם: "שוחו באמת התפרס כללי בין חסידות וואלין ופולין וחסידות חב"ד". ראה גם בספר מגדל וע' עש"ו.
 5 וגם ה"י אצלם ענין של 'זיקנאנו בן אחינו', כידוע (ראה תורת מנחם - רשימת היומן ע' שנה"ש ובתורה 11 שם. ויש"ט). והדי זה ע"ד כמו בחילוקי-דעות או מחלוקת "בתוך המשפחה" שהוא מתעניינים הכי גרשים, ה"ל.
 6 ראה בלקו"ד ח"א קמא, א. שה"ש ק"ז ה'ש"ת ע' 39. התשי"א ע' 146. ראה עוד בסוה"ש ק"ז היש"ת שם, שם הודיע מזה לעד תלמידיו הבעש"ט והה"מ שהיו ב' בחיים בעלמא דין.
 7 בית רבי פרק טו (כתב ב הערה א).
 8 ראה בבית רבי ט"ו יח (ל, א ובתורה שם). ויש לציון כי בקשה זו היתה בקשת ברכה שתמנה, ולא לדבר מסוים ומוגדר.
 9 ראה גם בתורה הקודמת.

העבודה עם העולם זקוקה לנתינת כוח ממשה רבנו

השלחות מצד בחינתו של משה רבנו אינה שייכת לכל אדם, וכאשר הופך למציאות בפני עצמו, עלול ליפול ח"ו • בכל יציאה מקודש לחול, כמו היציאה לימי הקיץ והבריאת הגוף, צריך לנתינת כוח שלא להגיע לטעות שהעולם הוא אכן מציאות • עניינו המיוחד של כ"ג סיוון, שב"פתיגשן הכתב" נכתב שהיהודים אוהבי הגויים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. ידוע פתגם הבעל-שם-טוב: ע"ל מאמר ד"ל² "קורא את המגילה למפרע לא יצא", שכאשר קורא את המגילה באופן שחושב שזוהו מאורע שאירע בעבר, למפרע, אזי לא יצא, כיוון שהתורה היא נצחית, וכל ענייניה ישנם גם בהווה. והנה, אף שבנוגע לכמה דינים למידת חתיבת המגילה מכתבת ספר תורה, מכל מקום, מגילה נקראת "אגרת"³, ואילו תורה נקראת "ספר". והחילוק בניניהם - כמבואר בהוספות לתורה אור⁴ ושהספר הוא נצחי תמיד בלתי יכול לעולם... אך האגרת אינו נכתב אלא לפי שעה בלבד ולא להתקיים כלל, כי הרי אחר קריאתו את האגרת... אין צריך לו עוד כו". ומצד זה יש גם חילוקי דינים בין אגרת לספר בהלכות שבת, לגבי מוקצה⁵.

וזהו מובן, שהתורה יש בה עניין הנצחיות יותר

(1) מאשר המגילה. וכמוכן גם מעניין הקדושה שבהם, שהתורה יש בה קדושה יותר מאשר המגילה שבה לא נזכרו שמות הקדושים, וככל שהקדושה היא יותר אזי הנצחיות היא יותר.

(2) ואין זה בסתירה למאמר ד"ל² "כל ספרי הנביאים והכתובים עתידין ליבטל למות המשיח, חוץ ממגילת אסתר" (כידוע השקלא-טוטרין בזה בשו"ת הרשב"א) - כי, הפירוש ד"עתידין ליבטל" אינו כפשוטו שיתבטלו ח"ו, אלא הכוונה היא לביטול "כשרתא בטריה"א⁶, והיינו, שמצד גודל מעלת הגילויים דלעילוי לבוא, ש"מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"⁷.

(3) אזי הגילוי ד"כתבי הקודש" לא יהיה לו ערך, "כשרתא בטריה", מה שאין כן עניין מגילת אסתר שהוא מכתבת "שתימא רכל סתימין"⁸, יהיה לו ערך וחשיבות אפילו לגבי הגילוי דלעילוי לבוא; אבל

(4) ירושלמי מגילה פ"א ד"ה. רמב"ם שם ה"ה.

(5) ד"א סב"ג.

(6) ד"ה רד"ה לחיב מדי"ל כל המועדים עתידין ליבטל כו' תש"ז (תר"מ חט"ז ע' 118). ויש"ש.

(7) שיע"ז י"א ט. וראה רמב"ם הל' מלכים בסופו.

(8) תקי"ז בתקומה (ז' א).

ביקור אצל צדיקים שאינם מרבותינו נשיאי חב"ד

לעניין ביקור צדיקים שאינם מרבותינו נשיאינו, אם על-ידי ביקור אצלם בחייהם או לאחר הסתלקותם מעלמא דין על-ידי השתטחות באוהליהם, שדנו על זה ב"התקשרות" (גיליון תש"ס) אם נכון לעשות כן. לכאורה עניין זה מסתעף לכמה ראשים, ובעיקרם שניים:

- א) כאשר הנסיעה אל הצדיק היא כדי לקבל ממנו - ברכה, עצה או הורכה (ויש לדון בכמה צדדים בזה, וכדלהלן).
- ב) כאשר נוסעים אליו כדי לתת לו - כבוד וכדומה (ופשיטא שעניין זה הוא לא רק מותר אלא מצוה דבה וחיוב גמור הוא לתת כבוד לתלמידי חכמים וצדיקי אמת (ראה בשו"ע יו"ד סי' דמגיד-מד, כי הכבוד שנותנים לצדיקים הוא כבוד ה', ויש להודיר בוה"ו).
- ג) תחילה יש לומר בכללות, שלא רק האופן והאשון אלא גם השני שייכים הן בחייו בעלמא-דין והן לאחר הסתלקותו לשמי רום, וכמאמר ד"ל, לעניין כיבוד אב, "מכבודו בחייו ומכבודו במותו". ועניין זה של נתינת כבוד שייך הן לאב והן לרב, וידוע שבכלל הכבוד השייך לאחר הסתלקות מהגוף הוא לבקר במקום מגורתו¹.

נסיעה לצדיק - כחסיד לרבו

והנה לעניין האופן והאשון, לנסיע לצדיק פלוני כדי לקבל ממנו כחסיד מרבו, נראה שאצל חסידי חב"ד נמנעו מזה. וזאת מכיוון שעניין הנסיעה לצדיק הוא בהיות הצדיק בבחינת ראש ("ראשי אלפי ישראל") ונשמה כללית המטייע חיות בנשמות הפרטיות השייכות אליו, וגופא בתר רישא אויל. הנה חסיד המקור לברותו נשיאי חב"ד, ששיטתם בחסידות ובעבודת ה' (ובהשקפה על שאלות החיים וכו') היא באופן מסויים, הריחו בבחינת "אגף" השייך לאותו ראש, ואינו רוצה לקבל מ"ראשי" אחר כשיש לו כבר "ראשי" שמשפיע לו באופן מסוים.

ויש להעיר, כי אצל חסידי פולין לא נמנעו החסידים של צדיק (וכן גם הצדיקים עצמם) מלבקר אצל צדיקים רבים ולקבל מהם השפעה בעת ובעונה אחת, ולא ראו שום שום סתירה (יתכן שאות הסיבות היא משום, שכל צדיק פולין דרכם בעבודת ה', פחות או יותר, שווה, והיא דרך החסידות הכללית). אמנם אצל חסידי חב"ד נמנעו מזה, כאמור.

עוד יש להעיר, כי ההסתייגות הנאמרת כאן שאין זה ראוי שחסידי חב"ד יקבל מראש אחר שאינו שייך אליו, פשיטא שאין לה שום מקום בקשר לאבות האומה (ביקור במערת המכפלה), או בקשר לחז"ל הקדושים חכמי המשנה וההלמוד, (כמו לעניין ביקור בציון הרשב"י, וכן אצל כל התנאים ואמוראים), שהרי הם אבותינו ורבותינו והם הם היסודות שעליהם כל בית ישראל עומד ומתקיים. וכן על דרך זה אין שום מגיעה ושום בעיה בביקור בציונים של כל גדולי-ישראל האמתיים, ראשונים ואחרונים, בעלי נגלה או מקובלים, מכל הערות והחוגים (שתורתם נתקבלה אצל ישראל קדושים), שהרי כולנו - כל עם ישראל - הנונו תלמידים ואת מימיהם אנו שותים.

אם יש איזו הסתייגות, כנראה, אין זה אלא בנוגע לאדמו"רי החסידות הכללית, ששיטתם שונה משיטת

(1) הדבר פשוט ביותר מצד עצמו ואינו זקוק לשום הוכחה. וראה לחלן בפנים כיצד הדור רבותינו בכבוד צדיקים.

(2) ראה רש"י יבמות (קכב, ע"ג) ד"ה תלמא ריגלי בשם תשבת תאננים. "בתשובת תאננים מעאנתי, כל תנן ריגלי דאמראי היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לפננו... ובאום על קברו...". ובטעם נביאאל, אבילות, חיוב פרק עו תע"א הגבא מתרחנים בשם זוה"ק ישע נייחא למתים שבניהם באים על קבריהם לבקש על נשמתו. וראה עוד פרק פא תע"א י"ב. פרק פא תע"א י"א. כ"ד. ויש"ש.

לובי עניין הנצחיות - התורה היא נצחית יותר מאשר המגילה.
 וכיוון שכן, הרי, אם לובי המגילה אומר בעל-שם ש"הקורא את המגילה למפעל לא יצא", על אחת כמה וכמה לגבי עניין וסיפורי התורה, שבוודאי ישנם בכל זמן.

ב. בפרשת השבוע מסופר אודות שילוח המרגלים ועל פי האמור לעיל, ישנו עניין שילוח המרגלים גם עתה.
 כלומר: נוסף לכך שגם עתה ישנם התוצאות של שילוח המרגלים,
 - כי, במלשה המרגלים התחיל העניין שמשה דיבר לא יכנס לארץ-ישראל [כמי מריבה בא הדבר לדיד פועל, אבל התחלת העניין היה כבר במעשה המרגלים]¹³, ומצד זה שהכניסה לארץ-ישראל לא הייתה על-ידי משה, אלא על-ידי יהושע, נעשה נתינת מקום לעניין הגלות¹⁴.

העניין בזה, דהנה, אמרו רז"ל¹⁵ "פני משה כפני המה ופני יהושע כפני לבנה", והחילוק ביניהם, שהמה אין בה שינויים, מה שאין כן לבנה יש בה שינויים, שלפעמים היא במילואה, ולפעמים היא בתכלית ההעלם, ולכן, כיוון שהכניסה לארץ הייתה על-ידי יהושע, "פני לבנה", שיש בה שינויים, היה נתנית מקום לגלות, מה שאין כן אילו הייתה הכניסה לארץ על-ידי משה, "פני המה", שאין בה שינויים, לא היה עניין הגלות -

הנה לא רק התוצאות רמעה המרגלים, אלא גם עניין מעשה המרגלים עצמו, הוא - ככל עניני התורה - עניין נצחי.

ג. ויבין על פי המבואר בלקוטי תורה¹⁶ בעניין החילוק בין שילוח המרגלים דמשה, שהיה שלא כרבעי, לשילוח המרגלים דיהושע, שהיה לתועלתו¹⁷.

תוכן העניין בקצרה - שישנם ב' אופני עבודה: (א) עבודה ששיכת לכל אדם, והו עניין שילוח המרגלים דיהושע, (ב) עבודה ששיכת רק לאלו שהם בבחינת משה, ואינו שווה לכל נפש, ולכן, כאשר המרגלים דמשה הלכו לארץ-ישראל היו בריחוק מקום ממה רבינו - לא היו יכולים לפעול עבודה זו.

ועל פי זה יבין מה שאמרו רז"ל¹⁸ בנוגע למרגלים "אותה שעה כשרים היו" - דלאורה אינו מובן: כיוון שבוהיותם במדבר "כשרים היו", הרי בבואם לארץ-ישראל היו צריכים להעלות במדרגה, ואין יתכן שנעשה להיפך? או העניין הוא - שבוהיותם בסמיכות למשה, היו בבטול, ולא היו מציאות לעצמם (שהרי תלמיד אצל רבו אינו מציאות כלל, שלכן ישנו הדין דמורה הלכה בפני רבו כו"ו)¹⁹, ולכן "כשרים היו"; אבל כאשר הלכו למקום אחר - ללא נפקא מינה אם לגרעוהא אם למעילוהא - הרי כיוון שנתחזקו ממה, ונתגלתה המציאות שלהם, אי נעשה מצב בלתי רצוי כו'.

וזהו גם הטעם שמשה התפלל על יהושע "ייה ישיעך מעצת מרגלים"²⁰; ענינו של יהושע - "פני לבנה" - שקיבל ממה, "פני המה", ובאופן ש"לא ימש מתוך האוהל"²¹, כך, שבוהיותו אצל משה לא היה מציאות כלל, וכמו אור הכלול במאור, שעם היותו בתוקף יותר, הרי אינו מציאות כלל; אבל כאשר הלך בריחוק מקום ממה, אי הוצרך לתפלה ונתנית כוח מיוחדת²².

וזהו ההוראה לכל אחד - שמבלי הכט על גודל מעלתו עד לתכלית העליו, הנה כאשר יוצא מר' אמרתו של רבו, זקוק הוא לנתינת כוח מיוחדת.

ד. ובנוגע לענייננו: עומדים אנו עתה בסמיכות לימי הקיץ, וכפי הנהוג, הנה במונים אלו ממעטים כלמור התורה וממדי אנו עתה בסמיכות לימי הקיץ, וכפי אמרתו של רבו, זקוק הוא לנתינת כוח מיוחדת.

"וכנראה שאין נוהגין כדעת המגן אברהם [סי' קלה סק"ו] (ונכתב בטעות: סי' ס"א) שאם הלוי הישראלי שוין בתורה - יש להעלות את הלוי ראשון (הובא בקצות השלחן סי' כה בבדי השלחן סי' ס"ו)."
 ואינו יודע למה לא התייחס להעובדות בזה אצל רבותינו נשיאנו:
 (1) אירע פעם אצל אדמו"ר הזקן שלא היה כהן במנין שלו, וקרא בעל-קריאה לוי במקום כהן, וכיבדו אדמו"ר הזקן עבור זאת באריות מים (לקוטי ספורים להרב ח"מ פרלוב, כפרי-ב"ד תשכ"ו, עמ' עב).
 (2) "בשבת קודש פרשת פקודי תרע"ו ציוו כ"ק... לקרות ללוי במקום כהן" (רשימת הגר"י לנדא, כפר הכ"ד מס' 986 עמ' 35).

וכן ראיתי תמיד אצל אבי מורי [הרה"ח ר' שלום דובער ראסקין, שרי"ב בלונדון שו"י, שכשאינ כהן קורא ללוי במקומו, אם לא כשיש כמה 'זיוכים' וכיו"ב. ובטח ראה כן אצל חסידים מזרנות עברו.
 ואף שלדברי המגן אברהם הנ"ל יש לקרות ללוי במקום כהן, דווקא כאשר הלוי הישראלי שווים הם בתורה - אולי יש לומר שתיחס בקרב חסידים הוא כמו שכתוב בתנ"ך פל"ב "שכולם מתאמות...". וכידוע כיאור כ"ק אדמו"ר כמה שבבית אביו היו מוכיחים את ה'הרה"ח הנודע ומפורסם בצדקתו וגאון עוזו בחסידות' כלשונו כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ נ"ע, 'התמים' ח"צ עמ' קצו] הרה"ח הרה"ח הרה"ח חז"ל בשם זור הירשלי, בלי תארים שהיו מתאמים לאיש דגול כערכו, לפי שאצל חסידים הרי דמות דיקונו של הריב הוא לגוד עיניהם הדין, ואין חולקים כבוד לתלמיד במקום הרב - ראה 'זורת' מנחם-הזוהרדינות' תשמ"א ע' 543.

אופן הפסיקה בנמצאה טעות בקריאת התורה

(ב) בהערה 12 שם כותב שלגבי טעות שנמצאה בספרי-תורה בעת קריאת התורה, נוהגים כדברי השערי אפרים (הנעקק כסדר תורה אור ובקצות השלחן), ורלא כשר"ת הצמח צדק שהופיעה בשער המילואים ח"ד, וכמהדורה החדשה - בחלק או"ח סי' עו [המציאת תשובת הצמח צדק למעשה הבאתי בספרי 'נתיבים בשרה השל-חות' ע' נבי"ו].
 ואני תמה, כי לפי כללי הפסיקה, הנה כאשר נמצא דבר בדברי הראשונים שהאחרונים לא ראוהו, הרי עלינו להתחשב בדברי הראשונים (ראה הנלקט ב'כללי הפוסקים וההוראה' (להרב פוקש) כללים מהדמט, וש"ג). ומכיוון שתשובה זו של הצמח צדק לא הופיעה עד דורנו זה, אין לנו לתקוע עצמנו בזה לנהוג כמנהג שנהגו לפני הופעתה.

[ומציין שם ל'התקשרות' גליון הר, שם מעיר שתשובה זו היא מכתב-יד מעתיק, לא מגוף כתב יד קודמי; עוד מוכיח שם מהעובדה שבשנת תשמ"ז הדיפסה מערכת קה"ת את הסידור תורה-אור, ובו נכללו דיני קריאת התורה מספר שערי אפרים, כולל דין טעות הנמצא בעת קריאת התורה. ואינו מכיר בהוכחה זו כלל, כי הם רק חזרו והדיפסו את הסידור במתכונת הקודמת, פרט לשינויים ספורים בפנים הסידור. ובחלק ההלכות שבו לא ניתוספו כי אם הגהות כ"ק אדמו"ר בגליון שער הכולל. ולמעשה, אורכה הוזה ליד להוכיח מזה שמערכת קה"ת הדיפסה את תשובת הצמח צדק הנדון בזה, ולא העירו שאין נוהגים כדבריו למעשה. ועל כל פנים לא זו הדרך בהכרעת דבר הלכה. הרי הדברים שבתשובה הנדונה בזה הם דברים ברורים, מילתא בטעמא וקולורין לעינים בסוגיא זו. ולא נהי'א כלל לדחותם בקשו.]

הרב לוי יצחק ראסקין, דומ"צ דקדילת ליובאוויטש, לונדון

(1) וכן - שאין זו 'תשובה' אלא ביאור על השו"ע, וצ"ע אם נכתב הלכה למעשה, או רק כשקלא-דסריא. ולע"ע לידע על אף אחד מרבני תי"ד (מלבד הרב הכותב) שפוסק כן הלכה למעשה - המערכת.

13) ראה בכתב-יד ב"ש ע"ג 346.

14) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

15) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

16) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

17) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

18) פריש"ש פ"ג ואל"ך.

19) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

20) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

21) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

22) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

18) פריש"ש פ"ג ואל"ך.

19) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

20) פריש"ש פ"ג ואל"ך.

21) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

22) ראה פריש"ש פ"ג ואל"ך.

כך, ועוסקים יותר בעניינים הגשמיים דברייאוח הגוף וכו'. ולכן, צריכים לקחת כוח מהזמן שלפני זה כדי שזמן הקיץ יהיה כדבעי.²¹

החילוק בין כ" הומנים הנ"ל הוא בדוגמת החילוק שבין המדבר לארץ-ישראל:

במדבר - ניתנה התורה, וכדאיתא בגמרא:²² "כיוון שעשה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקד לכל תורה ניתנה לו במתנה", מה שאין כן ארץ-ישראל שנתחלקה ליי"ב שבטים, ואינה מקום הפקר, ושם התחילה העבודה כעניינים גשמיים, חרישה ודריעה וכו'.

גם ה"חופשי" הוא עניין של עבודה, כמו שכתוב "בכל דרכי דעהו", אלא שהעבודה היא באופן של חיזוק בריאות הגוף, כדי לעשות את הגשמי כלי לאלוקות

ובדוגמת הניתנת כוח מהמדבר על ארץ-ישראל, יש לקחת כוח מהזמן שעוסקים בתורה על הזמן שבו עוסקים בעבודה כעניינים הגשמיים. אפילו לדעת אלו האומרים שימי הקיץ הם ימי חופשי, הרי זה גם עניין של עבודה, כמו שכתוב²³ "בכל דרכי דעהו", אלא שהעבודה היא באופן של חיזוק בריאות הגוף, כדי לעשות את הגשמי כלי לאלוקות, שהרי גם עמו צריכים לעבוד את ה', כחורת הבעל-שטוב²⁴ על הפסוק²⁵ "כי תראה המור גוי' עב העזב עמו".

ועל זה יש צורך בניתנת כוח - י"ה יושיע מעצת אלו התונים והושבים שהעולם הוא אכן מציאות (ד"י וועלט איז טאָקע אַ וועלט"), ועד שזוח באים ליידי טעות ש"כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם"²⁶. צריכים אפוא להיזהר מטעות

(23) ראה גם ת"מ ח"ט ע"י 248 ואילך. ע' 257 ואילך.
 (24) נדרים נה, טע"א.
 (25) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.
 (26) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) ברוספת סכ"א. ושי' (נעתיק ב"חזום יום" כח שבט).
 (27) עוסקים בג' א.
 (28) פסח לה, א.

זו, ולדעת שהעולם אינו מציאות לעצמו, וגם את הגשמיות צריכים לעשות כלי לאלקות.

* * *

ה. ענינו של חודש סיון - שהוא החודש של מתן תורה. כלומר: לא רק שישו בסיון, כי אם כל החודש קשור עם מתן תורה, אלא שבמיוחד הרי זה שישו בסיון.
 וראיה לדבר - מדברי הגמרא²⁹ "אוריין תלתיא... ביחוד תלתיא", וכמורמו גם בתורה שכתוב³⁰:

"בחודש השלישי ג' באו מדבר סיני", היינו, שהחודש כולו קשור עם מתן תורה. ובחודש זה גופא הגה "כל יומא יומא עביד עבידתיה"³¹, היינו, שיש כל יום עניין מיוחד שנפעל בנוגע למתן-תורה. ועל דרך זה בנוגע ל... כ"ג בסיון, כלקמן.

ו. אודות יום כ"ג בסיון מסופר במגילת אסתר - (וכנ"ל) ש"הקורא את המגילה למפע לא יצא" - "ייקראו סופרי המלך בעת ההיא בחודש השלישי הוא חודש סיון בשלשה ועשרים בו גוי' ויכתוב בשם המלך אחשוורוש גוי' פתשגן הכתב גוי'³² וכל העניינים הרודה שכתב שנתפרשו בתורה שבעל-פה - מפורש בתרגום שני תוכן "פתשגן הכתב", ובין הדברים: "להגיד לכם על תמימות היחודים אשר הם אוהבים את כל העמים וחולקים

כבוד לכל המלכים וכו'".
 (29) שבת פח, א.
 (30) יתרו י"ט, א.
 (31) דבר ח"א ר"ה, טע"א. ח"א פ"ד, רע"ב.
 (32) אסתר ה, ט"ז.

תספורת בערב שבועות / לוי במקום כהן / טעות בעת הקריאה / ביקור אצל שאר צדיקים

תספורת כליל ערב שבועות

ראיתי הנכתב ב"התקשרות" (גיליון תשע"ד, לוח השבוע, הערה 22) שאין להסתפק כליל ערב שבועות מטעם אבלות, וראיתי להעיר בזה, שגם אצל הגוהגים אבלות אחרי ל"ג בעומר יש שני מנהגים: א) מאדר"ח אייר עד ג' בסיון; ב) מב' באייר עד ה' בסיון. ומכיוון שאצלנו נהגים לחתיר נישואין בג' ימי הגבלה - לכאורה אין מקום להתמיר בתספורת כימים אלא אם לא מצד שהם ימי דין וכו'. וכמוכן, למעשה, החורג ב"היום יום" שאין להסתפר עד ערב חג השבועות.

אגב, שמעתי דבר מעניין (מהמורה שלי בכיתה ט' - ר' גדעון שי' גוחפי מחלת-הר-חב"ד) שלמעשה יוצא שגם אצלנו נהגים אבלות ל"ג יום, כי אם נוריד מתוך מ"ט ימי הספירה את ששת ימי הפסח, ששת השבועות, ל"ג בעומר ושלשת ימי הגבלה - נשארו בדיוק ל"ג יום.

ר' עזריאל כהנא, אילת

תגובת המערכת: ממה שהרבי (לקו"ש חלק לו עמ' 122 הע' 8) נימק את מה שאין מסתפרים אחרי ל"ג בעומר (רק) משום אבלות ולא משום שהם ימי דין, מוכח לכאורה שיש להחמיר בזה. ואולי נישואין שאני כיוון שיש בהן מצווה (ראה שו"ע רכ"ט ס"י תצג ס"ב). וראה בעניין זה באריכות בגיליונות תשכו ותשכט.

קדימה ללוי כאשר אין שם כהן

בהתקשרות' לפ' שקלים (גיליון תשס"א) המשך הרב גינזבורג במנהגו הטוב - לרכז הערות וכו' הקשרות לקריאת התורה. וברשותו אעיר בזה שתי הערות:
 א) בע' 15 מצטט משיחת כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע (לקו"ד ב' ע' 456, ומשמ בס' המנהגים ע' 14): "כ"ק אבותינו רבונונו הקדושים היו מדקדקים ביותר בכל קריאת, אפילו ביום כ' וה' ומנחת שבת, יהיה הסדר כהן, לוי וישראל".
 וכיאר שם (בע' 10): "היינו לדאוג לכך שהיהו תמיד כהן ולוי בבית הכנסת... עוד כתב (בהערה 11):

ללימוד התורה, ואילו בארץ-ישראל יצטרכו לעסוק בחרישה וזריעה. גישתם היתה בנייתו של רשב"י בצאתו מהממרה (ברכות לה): "אפשר אדם חורש כו' וזוהר כו' תורה מה תהא עליה".
על כך ענו יהושע וכלב:

"טובה הארץ מאוד מאוד" - דווקא עלי-ידי הכניסה לארץ וההתסקקות בעבודת הביוורים בקיום מצוות מעשיות, זוכים לגילוי אור נעלה, באופן של פעמים "מאוד".

"אם תפח בנו ה'" - כך הוא חפצו ורצונו של הקב"ה, שבני-ישראל ייכנסו לארץ-ישראל, ויש לקיים ציווי זה בקבלת-עול פשוטה, בלי שום טענה ומענה.

(מורתזעדות שבת-קודש פרישת שלח תשמ"ו, התועודיות תשמ"ו כרך ד, עמ' 651)

אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם (דברים)

"אל תיראו את עם הארץ" - ליהודי אץ מה לפחד מהארציות ומהחומיות של העולם, ארץ כנען, ועליו לכבשה ולעשות ממנה 'ארץ-ישראל', שכן 'לחמנו הם' - כשם שלום נועד למאכל אדם, כן מירת בריאת העולם אינה אלא 'בשביל ישראל' (רש"י ריש בראשית), כדי שיהודי יכבוש את העולם ויעשה ממנו 'דירה' לו יתברך.

(משיחת כ"ב בסיוון התשמ"ה, התועודיות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2300)

במדבר הזה יתמו ושם ימותו (דברים)

המילה "זה" רומזת לצד הקדושה ("זה אל") שעליו אפשר להצביע ולומר ("אשר יאמר עלי") - "כי הוא זה". זאת אי-אפשר לומר אלא על הקב"ה בלבד. לעומת זאת, המילה "שם" רומזת למשכן הקליפות: "במדבר הזה" - עלי-ידי דיבורים קדושים, אותיות התורה והתפילה, "יתמו" - מגיעים לבחינת "תמים הדיה עם ה' אלוהיך",
"ושם ימותו" - וכן מעלים את ניצוצות הקדושה שנפלו למקום ה"מותו" וה"קליפות" - "שם".

(לקוטי-תורה, דברים, עמ' לב)

יין לנסך רביעית ההין (סנהדרין)

המשמעות הרחבת של הנסכים היא - המשכת וירידת אור וחיות אלוהיים לעולם. הקרבן נמשל לחם, וכשם שהמבחה שבלחם עולה למוח ולאחר מכן יורדת ונמשכת חיות מן המוח לכל האיברים, כן גם העלאת הקרבן הגשמי לשורשו ומקורו במרכבה העליונה גורמת המשכת חיות אלוהית בכל העולמות.
משום כך שיעור הנסך של פה (חצי הין) גדול יותר מזה של איל (שלישית הין), שכן הפר קרוב יותר ליפני שור" שבמרכבה, ולכן העלאתה וההמשכה הן גדולות יותר.

(לקוטי-תורה במדבר עמ' מא)

והיה באכלכם מלחם הארץ... חלה תרימו תרומה (סנהדרין)

"באכלכם מלחם הארץ" - מתי אכילת לחם היא אכילה אמיתית, היינו שהאדם האוכל מברך את הלחם ומעלהו לשורשו; כאשר מקיימים מצוות הפרשת חלה - "חלה תרימו תרומה".

(משיחת שבת-קודש פרישת שלח תשל"ח)

בני-ישראל - גם לצדיקים הגדולים כמו הבעל-שם-טוב עצמו, כו' אף-על-פי שאצל הבעל-שם-טוב לא היה הגוף מעלים על גילוי הנשמה, וגם הגוף עצמו היה גוף קדוש, מכל מקום, הרי זה "שונא", כיוון שאפילו 'צדיק גמור' . לא יגיע למעלות רביקותו בה' . . בסרם יירדו לעולם הזה, כנ"ל.

ואף-על-פי-כן מסיים בכתוב "עזוב תעזוב עמו", וכפירוש הבעל-שם-טוב, שלא לשבר את הגוף על-ידי תעניות וסגופים, אלא לעבוד את ה' עם הגוף עצמו, וכמבואר בה"ש, שעל-ידי עבודת הגוף נעשה תוספת מעלה בנשמה בעילוי גדול יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה, והיינו, שגאול הידיה מוכן גדול העלייה שנעשית על-ידיה, עד כדי כך, שבשביל זה היה כדאי שתהיה הירידה, וכל זה נעשה מצד הגוף.

ונמצא, שאף-על-פי שבחלת העבודה היה הגוף כמעמד ומצב ד"שונא", הנה לאחריו כן באים למעמד ומצב שנוגשת מעלת הגוף.

ח. והנה גם הכיבור כ"פתשגן הכתב" - ש"היהדים . . אזהבים את כל העמים וחולקים כבוד לכל המלכים וכר":
אף-על-פי שבחלתה היו היהודים והגויים שונאים זה לזה (במסופר במגילה), הנה לאחריו כן נעשה מעמד ומצב ש"היהודים . . אזהבים את כל העמים וחולקים כבוד לכל המלכים", כיוון שעל-ידים באים לתכלית העילוי, שהרי כד אהכפיא סטרא-אחראי אסתלק יקרא דקוב"ה ככולהו עלמין³⁸.

ועל פי זה מוכן ענינו המיוחד של יום כ"ג סיון בשייכות למת-תורה - שגם את הגשמיות יש לעשות כלי לאלקות.
(מורתזעדות ש"ק פ' שלח, כ"ג סיון, ה"תש"ב, 161, 156, בלחן מורה)

161, 156, בלחן מורה)

(37) ראה ת"רם סה"מ אייר ע' רלב ואילן, ורש"י.
(38) ראה תניא פכ"ז ולק"ת ר"פ פקודי (מזוח"ב קמ"ב ב, וראה גם שם סו, ב, קפ"ד, א), ת"ר ויקהל פט, ד, לק"ת תויקט סו, ג.

והנה, איתא במדרש³³ ש"אחשורוש" קאי על הקב"ה ש"אחרית וראשית שליו", שכן, כל ענין בתורה ישנו כפי שהוא על דרך הפשט, רמז דרוש וסוד, וכיוון שכן, הרי דברי התרגום שני צריכים להיות מתאמים גם לפי המדרש הנ"ל, היינו, שזו תוכן 'פתשגן הכתב' של הקב"ה.
ולכאורה אינו מוכן: הרי הלכה שעשו שונא לעקב³⁴, ואם כן, איך אפשר לומר ש"היהודים . . אזהבים את כל העמים וחולקים כבוד וכר", בה כשעה ששונאים אותם?
ז. ויובן בהקדם תורת הבעל-שם-טוב" על הפסוק³⁵

"כי תראה חמור גו' עזוב תעזוב עמו":
"כי תראה חמור" - כאשר הסתכל בעיני חמור שלך שהוא הגוף, אזי תראה - "שונא", שהוא שונא את הנשמה המתענגעת לאלקות ורוחניותו.
והענין כזה:

מבואר בתניא³⁶ ש"אם שיהיה צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגים, לא יגיע למעלות רביקותו בה' בדחילו ורחימו בסרם יירדו לעולם הזה החומרי . . שהגוף אינו יכול לסבל כו'".

כאשר הנשמה היתה למעלה - הנה גם ברוחיה במדרגות של מטה מאהבה בתענוגים, היתה בתכלית הרביקות והביטול כו', כמו שכתוב³⁷ "אשר עמדתי לפניך", ואילו בירידה למטה - הנה גם במדרגת אהבה בתענוגים אינו בתכלית הרביקות, והוא עדיין בבחינת ישות, וכל זה - מצד הגוף.
וכיוון שכן, הרי כאשר מתבונן בה, אזי הוא והגוף נעשים שונאים היתר גדלים זה לזה, כיוון שהגוף מונע אותו מחייו - מעניין שנוגע לא רק לחיי עולם הזה, אלא לחיי עולם הבא.

ומזה מוכן שמאמר הבעל-שם-טוב נאמר בנוגע לכל בני-ישראל - ככל עניין בתורה השייך לכל

33) הובא במא"א א. קפ"ב.

34) ספרי בהעלותך ט, י"ד. הובא בפרש"י וישלח לג, ה.

35) פל"ז (מת, סע"א ואילן). וראה גם פל"ה (מר, סע"א ואילן).

36) מלכים א, ז, א. ועוד. וראה לק"ת תכ"ז ע' 147 הערה 53. רש"י.

פרשת שלח

פרשת שלח

הוראה משם פרשתנו - "שלח" - בעבודתה:
 "שלח" הוא מלשון שליחות. כלומר, שולחים את האדם מר' אמותיו למקום שחוזן ממנו, חוזן מר' אמותיו הרוחניות, כדי לעשות שם 'ארץ-ישראל', כפתגמו היוע של הדבי 'צמח צדק': "עשה כאן ארץ-ישראל".
 הווי אומרי: יש לצאת ל'מקום רחוק' מיהדות ומחותרה, ולהביא לשם נר מצווה ותורה אור.

(מהתעודות שבת: קודש פישת שלח ה'תשמ"ו: התעודות תשמ"ו כרך ג, עמ' 642)

ויהס כלב את העם (יגל)

דוקא כלב, ולא יהושע, הצליח להשתק את כל העם, כולל את המרגלים.
 טעם הדבר: כלב ניצל מעצת המרגלים על-ידי תפילתו שלו (רש"י פסוק כב), היינו בדרך "העלאה למטה למעלה", ואילו יהושע ניצל על-ידי תפילת משה (רש"י ריש פרשתנו), בדרך "המטבה למעלה למטה". משום כך דוקא כלב פעל את ההתבטלות וההתעלות של המטה ביותר (המרגלים), שכן דוקא על-ידי 'העלאה' אפשר לחדור גם אל המטה-מטה ביותר.

(ליקוטי-שיחות, כרך ת, עמ' 90)

ושם ראינו את הנפילים בני ענק (יגל)

מבני שמחזאי ועזאל שנפלו מן השמים בדור אנוש (רש"י)

מלאכים אלו ירדו לעולם ובעת יידידתם נתגשמו הייתה להם נפילה עצומה, כמסופר בסוף פרשת בראשית. המרגלים הזכירו אותם כדי לרמוז שירידה דומה צפויה לבני-ישראל לאחר שייצאו מהמדבר. שהרי כמדבר הם מנותקים מהעולם, ועל-ידי כניסתם לארץ-ישראל, יצטרפו לעסוק בענייני העולם.

אך באמת אין הנדון דומה לראיה. שהרי ליהודי ניתנו כוחות נעלים, שלא בערך למלאכים. הנשמה היא "חלק אלוקה ממעל ממש", ו"ישראל וקוב"ה כולא חד", ולכן לא זו כלבד שהעסק בענייני העולם אינו מוריד את הנשמה מדרגתה, אלא אדרבה - בכוחה להפוך את ענייני העולם ולעשות מהם 'יורה' לו יתברך.

(מהתעודות שבת: קודש פישת שלח ה'תשמ"ב: התעודות תשמ"ב כרך ג, עמ' 1695)

טובה הארץ מאוד מאוד. אם הפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת

(י"ז, י"ח)

המרגלים לא רצו לעזוב את המדבר משום שהיו משוחררים מטורדות העולם והיו יכולים להתמסר

גאולת כל ישראל ממש

אף יהודי לא יישאר בחוץ לארץ

עוד מעלה בכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה - בנוגע לשלימות העם, שכל בני-ישראל ממש יכנסו לארץ, כולל - מתי מדבר, שגם הם יכנסו לארץ. בידוד עם משה רבינו:

דוד המדבר לא זכה להיכנס לארץ, ונשארו כולם במדבר, ולא נשאר מהם "כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון", שהם "חזיו מן האנשים ההם", כולל הפירוש - ש"נשלטו חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים", ואילו כל השאר - נשארו במדבר.

אמנם "מדבר" זה אינו "מדבר" סתם אלא "מדבר סיני", ויש נמצאים "מתי מדבר" באופן ש"דמו כמאן ומסבמי", כידוע גודל ההפלאה שבדבר, אבל אף-על-פי-כן, לא זכו למעלה הכי נפלאה שבכניסה לארץ. ומכיוון שנשארו במדבר - הוצרך גם משה רבינו להישאר עמם, כראייתו במדרש: "אמר לו הקב"ה למשה, באיזה פנים אתה מבקש ליכנס לארץ... שבחך הוא שהוצאת שישים ריבוא וקברתם במדבר... אלא תהא בצרך כו"ן".

והמסיים במדרש שם: "ותבוא עמה (לעתיד לבוא) שנאמר כי שם חלקת מחוקק ספון ויהא ראשי עם צוקת ה' עשה", כלומר, "לכן ספון המחוקק משה שם, בכדי שיתא יבוא ויבוא בראשי עם", היינו, שבגאולה העתידה יכנס לארץ גם משה רבינו, וביחד עמו - כל דור המדבר.

הגאולת שביניהם (כו").
 יישאר בגלות, כפי שהיה ביציאת מצרים, שאפילו יהודי אחד לא נשאר בארץ מצרים (מה שאין כן בשאר הגאולות היציאה ממצרים היא - לא רק "והוצאתי אתכם ממצרים", כי אם "והבאתי אתכם אל הארץ", ומכיוון שעניין זה לא היה בשלימותו בגאולה ריציאת מצרים - שהרי שישים ריבוא בני-ישראל שיצאו ממצרים נשארו במדבר ולא זכו להיכנס לארץ - וישלם רק בכניסה לארץ שתהיה בגאולה האמיתית והשלימה, נמצא, שאמיתית ושלימות הגאולה דכל בני-ישראל (שאפילו יהודי אחד לא נשאר כו')

היא - בגאולה העתידה.
 והו אחד הטעמים לכן שבלייל הפסח שותים ד' כוסות, כנגד ד' לשונות של גאולה, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, ונוסף לזה יש כוס חמישי, כוסו של אליהו הנביא, כנגד לשון החמישי - "והבאתי", שכוס זה מניחים אמנם על השולחן אבל אין שותים אותו, כי למרות שגם הלשון החמישי, "והבאתי", נאמר בקשר ליציאת מצרים, מכל מקום, עניין זה לא היה בשלימות, ושלימותו תהיה בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, לאחר שיבוא אליהו הנביא, "מבשר טוב".

(התעודות תשמ"ו כרך ג, עמ' 1974. בלתי מוגה)

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

"חלק לעולם הבא"

רבי אלעזר המודעי אומר: המחלל את הקודשים, והמזבח את המועדות, והמלביץ פני חבירו ברבים, והמפר ברייתו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה – אף-על-פי שיש ביזו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם-הבא (פדק ג משנה יא)

פירוש רבנו עובדיה מברסגורא:

ולא חזר בתשובה מאחת מעבירות הללו שבילו, אף-על-פי שכאז עליו יסורים ומת ביסורים, אין לו חלק לעולם-הבא. אבל אם חזר בתשובה קודם מותו, אין לך דבר שעומד בפני התשובה.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

הנקודה המשותפת לחמשת העניינים המנויים במשנתנו היא, שכלם מתכוונו האדם לבטל דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. משום כך אין לו חלק לעולם-הבא. כי בזה הוא הורס ופוגע בעניין כללי ועיקרי שקבע הקב"ה בעולמו: לכל אחד ואחד מישראל ניתן הכוח והיכולת להפך קודש לחול; וכאן, לא זו בלבד שאינו מנצל כוח זה, אלא עושה הפכו:
"המחלל את הקודשים" – רוב ענייני קודשים אינם שמים (בקדושת בכור), אלא חוליין שנתקדשו על-ידי מעשה בני-אדם (כמו בהמה שהקדישה בעלה לקורבן; תרומה ומעשר; וכי"ב). וה"מחלל את הקודשים" מתכוון לחלל קדושה זו ולעשותה חולין ("מחלל" מלשון חולין), היפך עניין הקדושה.
"המזבח את המועדות" – קביעת המועדות נמסרה לבית-דין, כמאמר רז"ל "ישאל אינה דקדושהו לזמני", היינו שיום חול מתקדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמזבח מיים אלו מתכוון לבטל קדושה זו. ולכן נקט "מועדות" ולא שבת, כי שבת "מקדישא וקיימא" ואינה תלויה במעשה ידי אדם.

"המלביץ פני חבירו ברבים" – יידידות ואחווה ("חבירו") באים על-ידי מעשה בני-אדם – פעולותיהם של שני החברים. וכאשר במקום לבד לו חבירו במידה יתרה הוא מנצל את היידידות להיפוכה ומלביץ פני חבירו (וכנראה במוחש שאינה דומה להלבנת-פנים על-ידי איש זר להלבנת פנים על-ידי חברי), אין לו חלק לעולם הבא.

"המפר ברייתו של אברהם אבינו" – הנהיגת-כוח על המילה באה לנו בירושה מאברהם אבינו, היינו שהוא דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמפר ברייתו זה מתכוון לחלל ולהפקיע קדושה זו.

"המגלה פנים בתורה שלא כהלכה" – האדם מקבל את ידיעותיו בתורה מרבותיו שלמה תורה מפייהם, היינו שידעותיו בתורה נקנו לו על-ידי מעשה בני-אדם. כוונת הלימוד היא שיתנהג האדם על-פי תורה; וזה מנצל ידיעותיו בתורה לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, היינו שלא זו בלבד שאינו מקיים מצוות התורה אלא שטוען שהתורה אומרת כך.

(משיחת מוצאי שבת קודש פרישת וישלח תשל"ח – בלתי מומה; ביאורים לפרקי אבות כרך א (א"ח), עמ' 155-160)

ליובאוויטש וסוכטשוב

קשרי תורה ותפילה בין בית סוכטשוב לרבותינו נשיאנו, כדוגמת הקפדתם להתפלל בנוסח אדמו"ר הזקן דווקא • הרבי מזכיר לרב זווין תשובה של ה'אבני נזר' שנשמטה בספרו • פעמים רבות

מספור מציין הרבי לדברי הסוכוצ'ווער, מעיין, מקשה או מיישב • ועל חידוש בעניין גר צדק, שלא כשיטת הרוגוצ'ובי, וציוד בשיטת ה'אבני נזר' • רשימה חלקית

טעמים להכשיר וכו'. וסוקר על דבריו (אך שמביא ראיות גם לאורך גיסא).

כ"ק אדמו"ר: חסידים מספרים שהיה קשר מיוחד ביניהם.

הר"י פיקסקי: הי'ש משמואל – בנו של ה'אבני נזר' – מפליא את גדולתו של אדמו"ר הזקן. בכתבו בנוגע לנוסח דברכת מחה המתים, "יש נוסחאות מוחה בצירי, ונוסח הרב דהוא תנא. כתיב בסוגל כו".

כ"ק אדמו"ר: מספרים אצלנו שהיה מתפלל בנוסח של אדמו"ר הזקן. אף שהיה תלמידו של הרב מונדל מקוצק.

הר"י פיקסקי: על הקוצקער מספרים שביחידות היה מתפלל בנוסח אדמו"ר הזקן, אבל בנוגע לסוכטשוב (ה'שם משמואל' וה'חסדי דוד') ראיתי בעצמי שהיה מתפלל בנוסח האדמו"ר הזקן גם כשהיה עובר לפני התבה, ויתרה מזה, כשהעובר לפני התבה לא היה מתפלל בנוסח האדמו"ר הזקן, לא היתה דעתו נוחה.

כ"ק אדמו"ר: בנוגע לנוסח התפילה קבע אדמו"ר הזקן נוסח זה מלכתחילה באופן השווה לכל נפש.

"האדמו"ר מסוכטשוב בעל ה'אלי טל' היה בקשר הדוק עם רבותינו נשיאינו" – התבטא הרבי בהודעות (שיחת ש"פ תצוה השל"ז – תורת מנחם מנחם ציון כרך ב, עמ' 421).

והוסיף:
 ולהעיר שבספריו מרבה לדייק ולפלפל בדברי אדמו"ר הזקן בשלחן-ערוך שלו, ושמתני גם מאחד המקושרים לסוכטשוב, שהיה בסוכטשוב עצמה לפני המלחמה, שבעל ה"אגלי טל" היה נוהג להתפלל בסידור על-פי נוסח הארי"ל כפי אשר יסד אדמו"ר הזקן – שבה מודגש הקשר והשייכות ביניהם (לא רק בתורה, אלא) גם בתפילה.

כאשר הגאון רבי ישראל-יצחק פיקסקי (זצ"ל), ששימש ראש ישיבת תומכי-תמימים המרכזית בני-יורוק, בא לנחם את הרבי אחרי פטירת הרבנית חיה מושקא ע"ה, התפתחה השיחה הבאה (התודעויות תשמ"ח כרך ב, עמ' 566):

הר"י פיקסקי: ידוע שהאבני נזר הפליא ביותר את גדולתו של הצמח צדק, באחת מכתובותיו כותב "הנה הצמח צדק החדש מוהאון איש אלקים קדוש מלז'באוויטש וצ'לה"ה מכשיר לגמרי כו' כותב ב' מלז'באוויטש וצ'לה"ה מכשיר לגמרי כו' כותב ב'

שיש להם חישוקים של ברזל מבחין, דאין צריכים טבילה כיוון שאינו משתמש במקום המתכות, ואם כן, אם נאמר דאין צריכים טבילה רק מוח שנתממש בו הנכרי, והרי ליבון הוא שתשיך קליפתו הדימונה כדאמר בגמ' שם, והרי סר מקום שנתממש הנכרי ולמה צריך טבילה, אלא ודאי דאפילו לא נשתמש הנכרי צריך טבילה, והא דכלי סעודה כתיב בפרשה היינו שישתמש בה ישראל בצורכי סעודה.

וכן משמע מדברי הפוסקים דסכין שנתממש בו הנכרי בחיתוך קלפים וקנאו ישראל לצורכי סעודה דצריך טבילה, והא כתב הבית יוסף דכלי שקנאם ישראל מנכרי לסודה ומכרם לישראל אחר לסעודה צריכין טבילה.. ואין הטעם חדשים צריכין טבילה משום דהוי עומדין להשתמש ביד הנכרי.

הרבי (לקוטי שיחות כרך ח"י עמ' 368 הערה 40) מציין לדברי האבני נור ומדגיש: דכלי סעודה "היינו שישתמש בה ישראל בצורכי סעודה", המחזק את האמור בשיחה, שעצם היות הכלי ברישות הנכרי, גם שלא לצורך סעודה, מצריך טבילה.

כשרון הרבי (לקוטי שיחות כרך ד"ך עמ' 135) בדעת הרמב"ם בעניין פיקוח נפש - מתבטא וקובע דכרבי האבני נור: לגבי שאר המצוות הרי זה בגדר דחויי, פיקוח נפש דוחה האיסור, מה שאין כן בשבת הרי זה הותרה: האיסור מלכתחילה לא נאמר לגבי חולה שיש בו סכנה "הרי הוא כחול"...

ומציין הרבי: ראה שו"ת אבני נור אורח חיים סימן תנה סעיף ג ואילן.

בעניין קדושת ומצוות יישוב ארץ ישראל בזמן הזה - מציין הרבי (לקוטי שיחות כרך ח"י עמ' 399 הע' 13): שו"ת אבני נור יורה דעה סימן תנד אות מג ואילן (וראה גם עמ' 402 הע' 38).

"ראה שקלא וטריא אם מצות שמירת המקדש חשוב עבודה או לא באבני נור יורה דעה סימן תמ"ט" צויין ב'לקוטי שיחות כרך יג עמ' 57 הע' 18. והוסיף לציין לאבני נור שם (הערת 66, 40, 21, ועוד.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת: 'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-תב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

בנוגע לספר התניא מדגיש בהקדמתו שכותב "לכללות אנשי שלומינו", מה שאין כן בנוגע לנוסח התפילה, דבר השווה לכל נפש.

הרקע לדברים היה הירשיה הקודם:

ה"י פיקוסקי: אצל האבני נור - כשישב שבעה על זוגתו הרבנית ראו דבר פלא: ביום השבת - לא יכלו לדבריו! המל - עריכתו 'שולחן וכו' היה כדגל, כאילו לא קרה כלום! ובפרט כשמדובר אודות צורכי רבים - כפי שהתבטא פעם שאינו איש פרטי, אלא איש ציבור.

רבים צריכין לו מותר", ולא רק בשבת, אלא גם בימות החול.

ה"י פיקוסקי: בודואי. היו אמנם כאלו שתמחו על הנהגתו, והיה אחד שאפילו שאל אצלו לפשר הנהגתו, ובגלל ששאל שאלות כן, אמרו לו: "איך חסיד... אף שבאמת היה חסיד גדול (א' גרוסער פיינער חסיד")!

כ"ק אדמו"ר: שאלהו - בודואי עילה השבוה, כאמור, ש"אם היו רבים צריכין לו מותר", ולהעיר גם מההלל שיחיד רבים הלכה כרבים. אמנם, עצם העובדה שיש לו 'שאלה', מוכיחה כי אצל חסיד - מלכתחילה אין מקום לשאלות!

בקשר לתנ"ל - חסיד או לא חסיד - מספרים על רבינו האקון, שכאשר באו אליו בטענות על החסידים (בזמנים הראשונים כשהיפשו 'חסידותו' על החסידים) שאין תוכח כבם כו'. נשען על ידיו - כדרכו בעת דבקותו - ואמר: אם כן, יקיים בהם מאמר המשנה "עושה עצמו כו' אינו מות כו' עד שיהיה כו'!"

תקיעת שופר בתפילת לחש

פעם אחת (המלך במסיבו כרך א' עמ' צד"צה) הזכירו לפני הרבי את שיטתו של הסוכטשובער (האבני נור) שאין צריכים לתקוע שופר בתפילת לחש של מוסף דראש השנה אלא בחזרת הש"ץ (לכ"ר) ראה שו"ת אבני נור הלכות ר"ה סימנים תמהר"ז, והרבי התבטא:

שיטתו של האבני נור' בנידון דין - יש בה

פלא. בכלל הוא נהג להתפלל בסידור אדמו"ר הקדמון, והיה סובר כמותו בכל מקום, ואילו בנידון דין הוא יוצא לקיים ספק דין השולחן ערוך נגד סידורו של אדמו"ר האקון!?

וכבר העיר על כך גם בעל המנחת אלעזר' בשו"ת שלו כרך ד' סימן לו - דברי האבני נור והמנחת אלעזר צוטטו בהמלך במסיבו' שם עמ' צד"ה.

לענין הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מהורשיב נ"ע - הסביר הרבי כי הטעם שלא תקע בתפילת לחש לא היה מפני שאחז בשיטת האבני נור' אלא כנראה מפני שלא סיים תפילתו עם המניין ולא רצו להפסיק.

האם מועיל שינוי הקשר בתפילת שאולות

במכתב משנת תשס"ז (אורות קודש כרך י"ד עמ' שע"ח) מתייחס הרבי לשמועה בשם האבני נור, וכך הוא כותב:

...בשאלתו בעניין ליקח תפילן של חברו להתפלל בהם והשמיעה ששמע בשם האבני נור. הנה בשו"ת אבני נור חלק או"ח קפ"ג בסופה: להמניח תפילין של ראש של אחר, לא שפיר עבדי, כיוון שהבעלים ישנו אחר כך הקשר לפי ראשם ונמצא דלא הוי קשר של קיימא ולא יצא הראשון ידי חובתו, ומצוה לפרסם הדבר עכ"ל.

אבל כבר נהגו העולם דלא כן, והאיה חזקה להמנהג הוא מה שכתב בפשיטות באורח חיים סי' י"ד סעיף ד' - הועתק ג"כ בשו"ע לרובנו סעיף יב' - דמותו להתלבש בתפילין של חברו וכו'. והועתק בכמה אחרונים ובשם מקום לא נתבאר שבמה דברים אמורים כשמדת הראש מותאמת, שבאמת רק לעתים רחוקות מזדמן כן, וכבר הקשו על האבני נור - הועתקה קושיות שם סי' קפ"ד וקפ"ה.

ובכלי חמדה על התורה פרשת וילך לימד וכות על מנהג העולם: (א) דתפילין לא בעי קשר של קיימא וכרמב"ן, (ב) דמה שמקשר לזמן מצותה נחשב קשר של קיימא, ועיין שם שמבאר מה שלא כדורה לא משמע כן באזוהו מקומן...

גדר מלכות ומשיחת מלך בן מלך, מביא הרבי (לקוטי שיחות כרך כה, עמ' 107) את דברי האבני נזר (שו"ת יורה דעה סימן שי"ב סעיף ב' וא"ל), לבאר מחלוקת שבין רש"י (בזמן שלום בישראל) הוי המלכות ירושה ולא בעי משיחה אבל כי איכא מחלוקת לאו ירושה היא ובעי משיחה בתחילה" והרמב"ם ("אין מושחין מלך בן מלך שהמלכות ירושה למלך העולם כו' ואם היתה שם מחלוקת מושחין אותו כדי לסלק המחלוקת ולהודיע לכל זהו מלך לבדו, כמו שמשחו שלמה מפני מחלוקת אדוניה כו"ו):

לדעת רש"י המשיחה היא בדומה להקמת מלך חדש, ואילו לדעת הרמב"ם אין ירושת המלכות בטלה, אך לא משתנית, ואין המשיחה אלא "לסלק המחלוקת" והסיר דבר תוספת.

הרבי מציין בהערה 21:

"ויש לומר דמפא מניה האם מביא קרבן נשיא (מלך), ולהעיר מדין דוד באותו ששה חודשים (ירושלמי ראש השנה פרק א' הלכה א'. הירושת פרק ג' הלכה ב'). וראה מאיר הוריות יא', סוף עמוד א'. פרשת דרכים דרדש יא' בסופו. אבל ראה שו"ת אבני נזר שם (בהגהה לסימן כז) דגם אז היה לו דין מלך לכל דבר, ורק כיוון שהיה נדרף ומתירא מאבשלום מקרי יש על גביו שררה, והרי זה דין מיוחד בשעיר בצריך להיות מי שאין לו על גביו אלא ה' אלוהיו בפועל (כמשנת היריות יא'. וראה רמב"ם הלכות שגגות פרק טו הלכה י'). ואין כאן מקומו".

תשובה זו הובאה בקצרה גם בלקוטי שיחות כרך כה עמ' 110 הערה 59).

מעימד הגרים

כשייבנה בית המקדש

בשיחה ארוכה ונדירה משנת תשד"מ (לקוטי שיחות כרך כו עמ' 160 ואילך), בעניין גיור בזמן הזה, הסיק הרבי מדברי הרמב"ם, שבזמן הזה נהיה הגיור גמור על-ידי מילה וטבילה בלבד, אלא שיש

עליו חיוב להביא קרבן לכשייבנה בית המקדש. וזאת, אף שבזמן הבית היה צורך בשלושה דברים, וגר שמל וטבל ולא הביא קרבן "קרבנו עכבו להיות גר גמור... ככל כשרי ישראל... אינו אוכל בקדשים שעדיין לא נעשה ככשרי ישראל".

הרבי המשיך שמדברי הגאון הרדב"ז מובן דגם בזמן הזה אינו ישראל גמור לענין קדשים, אלא ד"לא מחסר כלל" כיוון שאין קדשים בזמן הזה.

"הודבר תמורה" אמר הרבי: אך יתכן לומר שכל גר שנתגייר מאז חורבן הבית לא היה לו דין של ישראל גמור לגבי אכילת קדשים?

מבאר הרבי אפוא ללא כהרדב"ז:

הלשון "קרבנו עכבו להיות גר גמור" (ולא בלשון חיוב "קרבנו עושה אותו גר גמור") מצביע על כך שאי הכאת הקרבן מונעת אותו מלהיות גר גמור (לגבי קדשים), ולא שכתאת הקרבן עושה אותו לגר גמור (גם לגבי קדשים). ואם כן בזמן הזה, שעל פי תורה אין דין קרבן, אין דבר המעכב, ונעשה גר גמור על-ידי מילה וטבילה בלבד. ולאחד שנעשה גר גמור - הרי זה לתמיד, וכשיבנה בית המקדש יהיה מותר באכילת קדשים גם לפני הכאת הקרבן. בסגנון אחר (על דרך הנוסח): לא יעלה על הדעת שבני הבית יודיע מקדושת הגוי.

מוסיף הרבי (שם עמ' 163 הע' 28) וכותב:

ולענין שבש"ת אבני נזר (יורה דעה חלק ב סימן שדמ סעיף ג) מסיק בודעת הרמב"ם - [במסקנתו של הרב] - ומתב: "ומה שיצטרך להביא קרבן כשיבנה בית המקדש לאו להכשירו בקדשים שכבר הוכשר, רק למצוה כמו שהביאו אבותינו".

וממשיך הרבי:

אבל הוא כתב כן מטעם אחר, לפי ביאורו ושיטתו בדעת הרמב"ם, שבזמן המקדש, אף לישא בת ישראל אסור עד שיביא קרבנו, שהוא דלא כהצפת פנתה...

גדר מחילה במזון הריבית

בשיחה ארוכה משנת תשכ"ג (לקוטי שיחות כרך יב, עמ' 15 ואילך), דן הרבי כמה שנחלקו

הגאונים והרא"ש בעניין מחילה בריבית, כשמחל הלווה למלווה את הריבית, שלדעת הגאונים הייב להחזיר לו הריבית ולדעת הרא"ש הועילה מחילתו. ואומר הרישב"א שטעם הגאונים הוא שהתורה לא מחלה חוב זה, והוא חייב כלפי שמיא (ומוכיח דבריו מכמה מקומות) ולא מהני מחילת הלווה.

בהערה מיוחדת (19*) מביא הרבי, כי האבני נזר" בשו"ת שלו (יורה דעה חלק א' סימן קמו סעיף קטן ג') סבור כסברת הגאונים (כ"ל ריבית שבעולם מחילה היא התורה לא מחלה כו") וסברת הרישב"א ("לשלמים הוא חייב") ב' טעמים (שונים) הם.

אבל הרבי דוחה את דבריו: על פי מה שמבאר לעיל בפנים [בשיחה שם] שהחידוש ש'התורה לא מחלה" מצינו רק בנדרין המחילה לתת את הריבית, ולא בנוגע למחילה שלאחרי נתינת הריבית - הרי מוכן שהסברא, "התורה לא מחלה כו" (כשלא צימצמה) אינה מספקת שמשום זה לא תועיל מחילה גם אחרי כן, ובהכרח שהסברת הרישב"א ש'לשלמים הוא חייב" היא הסברה דבריה הגאונים "התורה לא מחלה כו" כפפנים.

בהמשך השיחה (שם עמ' 117 הערה 22) מיעיר הרבי:

העירתי חכם אחד: דבש"ת אבני נזר (סימן קסח ס"א) כתב שסבירא ליה להרמב"ם שהוא "חובבא דממונא". ושם סימן קטן ב' שאלו הסבורים דמהני מחילה סבירא להו כשיטה זו.. אבל ראה בית יוסף.. על כורחך צריך לומר שהטעם לזה הוא לפי ששניניה של מצוה זו היא להחזיר את הממון שחיסר את חברו...

הערה על התשובה שנשכחה

בדרוך אגב" כותב הרבי לגה"ח רבי שלמה יוסף זווני, כי"ג במרחשון תשט"ז (אגרות קודש כרך י"ד עמ' 10):

בהתועהות דבית השואבה [=כנראה הכוונה: לקראת ההתועהות] דשתא [=דשנת] זו עיינתי גם כן מה שכתב בספרו 'המועדים בהלכה' ובצינו המקומות אשר שם, ובפרט בענין ניסוח המום.

הוא הדין דאישתי מטיתיה שו"ת אבני נזר חלק ב סימן תצ"ה (והוא דלא כהגהת המרי"א בתוספתא).

הכל והנר

במכתב כללי-פרטי מימי חנוכה תשל"א (אגרות-קודש כרך י"ד עמ' 10) כותב הרבי:

שני דברים בנר ושניהם נקראים נר: שמן ופתילה שמחליק בהם, הכלי המוזיק בתוכו השמן והפתילה.

בנר שעוה וכיצא זהו יש לומר שחלק הנר שלא נימס עדיין הוי במקום הכלי, או שהכל הוא לאו דוקא אפילו לכתחילה.

ובהערה שם:

שהכלי הוא לאו דוקא: בשו"ת אבני נזר חלק א' סימן ק"ח כותב שמחלוקת בדבר וחלוי באם הכלי מכלל הנר. ובטח אין הכוונה כשחיות הלשון (וכן בס' נתיבות עולם שמביא) שהרי במקומות אין ספור שכתב נקרא נר (הן בלשון תורה והן בלשון חכמים) כי אם בננוע לנבדה (ומצוה) האמורה בנר. ועל פי זה בננוע לנר תנוכה - למה ליה להרבות במחלוקת והרי יש לפרש דברי החסד לאברהם וכו' שמביאו שטעמו משום ביזוי מצוה. ואכ"מ.

הוא הדין דאישתי מטיתיה שו"ת אבני נזר חלק ב סימן תצ"ה (והוא דלא כהגהת המרי"א בתוספתא).

הכל והנר

במכתב כללי-פרטי מימי חנוכה תשל"א (אגרות-קודש כרך י"ד עמ' 10) כותב הרבי:

שני דברים בנר ושניהם נקראים נר: שמן ופתילה שמחליק בהם, הכלי המוזיק בתוכו השמן והפתילה.

בנר שעוה וכיצא זהו יש לומר שחלק הנר שלא נימס עדיין הוי במקום הכלי, או שהכל הוא לאו דוקא אפילו לכתחילה.

ובהערה שם:

שהכלי הוא לאו דוקא: בשו"ת אבני נזר חלק א' סימן ק"ח כותב שמחלוקת בדבר וחלוי באם הכלי מכלל הנר. ובטח אין הכוונה כשחיות הלשון (וכן בס' נתיבות עולם שמביא) שהרי במקומות אין ספור שכתב נקרא נר (הן בלשון תורה והן בלשון חכמים) כי אם בננוע לנבדה (ומצוה) האמורה בנר. ועל פי זה בננוע לנר תנוכה - למה ליה להרבות במחלוקת והרי יש לפרש דברי החסד לאברהם וכו' שמביאו שטעמו משום ביזוי מצוה. ואכ"מ.

הוא הדין דאישתי מטיתיה שו"ת אבני נזר חלק ב סימן תצ"ה (והוא דלא כהגהת המרי"א בתוספתא).

הכל והנר

במכתב כללי-פרטי מימי חנוכה תשל"א (אגרות-קודש כרך י"ד עמ' 10) כותב הרבי:

שני דברים בנר ושניהם נקראים נר: שמן ופתילה שמחליק בהם, הכלי המוזיק בתוכו השמן והפתילה.

בנר שעוה וכיצא זהו יש לומר שחלק הנר שלא נימס עדיין הוי במקום הכלי, או שהכל הוא לאו דוקא אפילו לכתחילה.

ובהערה שם:

שהכלי הוא לאו דוקא: בשו"ת אבני נזר חלק א' סימן ק"ח כותב שמחלוקת בדבר וחלוי באם הכלי מכלל הנר. ובטח אין הכוונה כשחיות הלשון (וכן בס' נתיבות עולם שמביא) שהרי במקומות אין ספור שכתב נקרא נר (הן בלשון תורה והן בלשון חכמים) כי אם בננוע לנבדה (ומצוה) האמורה בנר. ועל פי זה בננוע לנר תנוכה - למה ליה להרבות במחלוקת והרי יש לפרש דברי החסד לאברהם וכו' שמביאו שטעמו משום ביזוי מצוה. ואכ"מ.

טבילה לכלי מדרשות נכרי

הוא הדין דאישתי מטיתיה שו"ת אבני נזר חלק ב סימן תצ"ה (והוא דלא כהגהת המרי"א בתוספתא).

הכל והנר

במכתב כללי-פרטי מימי חנוכה תשל"א (אגרות-קודש כרך י"ד עמ' 10) כותב הרבי:

שני דברים בנר ושניהם נקראים נר: שמן ופתילה שמחליק בהם, הכלי המוזיק בתוכו השמן והפתילה.

בנר שעוה וכיצא זהו יש לומר שחלק הנר שלא נימס עדיין הוי במקום הכלי, או שהכל הוא לאו דוקא אפילו לכתחילה.

ובהערה שם:

שהכלי הוא לאו דוקא: בשו"ת אבני נזר חלק א' סימן ק"ח כותב שמחלוקת בדבר וחלוי באם הכלי מכלל הנר. ובטח אין הכוונה כשחיות הלשון (וכן בס' נתיבות עולם שמביא) שהרי במקומות אין ספור שכתב נקרא נר (הן בלשון תורה והן בלשון חכמים) כי אם בננוע לנבדה (ומצוה) האמורה בנר. ועל פי זה בננוע לנר תנוכה - למה ליה להרבות במחלוקת והרי יש לפרש דברי החסד לאברהם וכו' שמביאו שטעמו משום ביזוי מצוה. ואכ"מ.

טבילה לכלי מדרשות נכרי

הוא הדין דאישתי מטיתיה שו"ת אבני נזר חלק ב סימן תצ"ה (והוא דלא כהגהת המרי"א בתוספתא).

הכל והנר

במכתב כללי-פרטי מימי חנוכה תשל"א (אגרות-קודש כרך י"ד עמ' 10) כותב הרבי:

שני דברים בנר ושניהם נקראים נר: שמן ופתילה שמחליק בהם, הכלי המוזיק בתוכו השמן והפתילה.

בנר שעוה וכיצא זהו יש לומר שחלק הנר שלא נימס עדיין הוי במקום הכלי, או שהכל הוא לאו דוקא אפילו לכתחילה.

ובהערה שם:

שהכלי הוא לאו דוקא: בשו"ת אבני נזר חלק א' סימן ק"ח כותב שמחלוקת בדבר וחלוי באם הכלי מכלל הנר. ובטח אין הכוונה כשחיות הלשון (וכן בס' נתיבות עולם שמביא) שהרי במקומות אין ספור שכתב נקרא נר (הן בלשון תורה והן בלשון חכמים) כי אם בננוע לנבדה (ומצוה) האמורה בנר. ועל פי זה בננוע לנר תנוכה - למה ליה להרבות במחלוקת והרי יש לפרש דברי החסד לאברהם וכו' שמביאו שטעמו משום ביזוי מצוה. ואכ"מ.